

นโยบายของจีนในการส่งเสริมการพัฒนา สถาบันขงจื้อสู่ประเทศไทย¹

Chinese policy on promoting the development of
Confucius Institute to Thailand

เว่ย ฟาน^{*}, กิรติพร จูตะวีริยะ^{**} และ ธรรณนเมศ ปุณณธนามหาการุณ^{***}
(Wei Fan, Keeratiporn Jutaviriya and Dharndhanate Punndhanamahakarune)

ได้รับบทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2564

ปรับปรุงแก้ไข: 22 เมษายน 2564

ตอบรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2564

- * นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาลุ่มน้ำโขงศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Graduate Student, M.A. in Mekong Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand.
- ** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: keersr@kku.ac.th
Assistant Professor, Ph.D., Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand. Email: keersr@kku.ac.th
- *** อาจารย์ ดร., สาขาวิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: dharnpun@kku.ac.th
Lecturer, Ph.D., Department of Humanities, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand. Email: dharnpun@kku.ac.th

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างเครือข่ายทางสังคมภายใต้โครงการสถาบันขงจื้อในประเทศไทย” และได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยพลศึกษาสังคมลุ่มน้ำโขง

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) นโยบายของจีนในการส่งเสริมการเผยแพร่งานภาษาและวัฒนธรรมจีนตั้งแต่สถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 ถึงปัจจุบัน และ (2) นโยบายในการส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันขงจื้อในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารภาษาไทยและภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสถาบันขงจื้อ ผลการศึกษาพบว่า หลังการสถาปนาประเทศจีน เศรษฐกิจของจีนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและสถานภาพของจีนในระดับนานาชาติมีการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์อย่างต่อเนื่อง ประเทศจีนจึงเริ่มให้ความสำคัญกับการเผยแพร่งานภาษาและวัฒนธรรมของตนเองสู่โลกภายนอกอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจีนจึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่งานภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนขึ้น จากนั้นในปี ค.ศ. 2004 จึงตั้งสถาบันขงจื้อเป็นศูนย์กลางสำคัญในการเผยแพร่งานภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนที่ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์อันยาวนานกับจีน และมีจำนวนชาวจีนโพ้นทะเลเป็นจำนวนมากได้กลายเป็นประเทศที่มีประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาเผยแพร่งานภาษาจีนในปัจจุบัน การพัฒนาที่ก้าวหน้าและเข้มแข็งของสถาบันขงจื้อในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนที่สำคัญทั้งจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน แนวโน้มในอนาคตจีนและไทยจะมีการผลักดันเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการพัฒนาภาษาจีนในประเทศไทยอย่างเป็นระบบผ่านสถาบันการศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: นโยบายของจีน, สถาบันขงจื้อในประเทศไทย, การส่งเสริมภาษาจีน

Abstract

The purpose of this article is to study China's policies and measures to promote the spread of Chinese language and Chinese culture after the founding of new China, and the measures to promote the establishment of Confucius institutes in Thailand, as well as the policies and measures of China to manage Confucius institutes. The main research approach is to refer to previous master's and doctoral theses and the official website of Confucius institutes. The results show that after the founding of the People's Republic of China, China's economy has developed rapidly and its status in the world has been steadily improved. That is when China starts to think more seriously about spreading its language and culture abroad.

Therefore, the Chinese government has formulated various policies and measures, with Confucius institutes as the most representative institutions for spreading Chinese language and culture. Moreover, Thailand, with the largest ethnic Chinese population, has become the most successful country in the development of Chinese language. The vigorous development of Confucius institutes in Thailand is due to the strong support of the governments of China and Thailand. In the future, China and Thailand will strengthen their cooperation to promote the development of Chinese language in Thailand.

Keywords: Chinese policy, Confucius Institutes in Thailand, Promote Chinese language

บทนำ

การเผยแพร่วรรณกรรมและวัฒนธรรมเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมอำนาจอ่อน (Soft power) ของประเทศมหาอำนาจ โดยมีสถาบันสอนภาษาในต่างประเทศเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน อาทิ Britain - The British Council Germany – Goethe Institut France – Alliance Francaise The Spanish – Cervantes Institute และ Russia – Russian Committee รวมถึงประเทศจีนที่ได้ก่อตั้งสถาบันขงจื่อในประเทศต่าง ๆ และมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ภายใต้การดำเนินนโยบายเชิงรุก ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในเครือข่ายความร่วมมือที่สำคัญอย่างชัดเจนผ่านการจัดตั้งสถาบันขงจื่อ 16 แห่งตามภูมิภาคต่าง ๆ และประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีสถาบันขงจื่อมากเป็นอันดับ 3 ของเอเชียและอันดับ 1 ในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง นอกจากนี้ไทยยังประเทศแรกที่มีการจัดตั้งห้องเรียนขงจื่อ (ห้องเรียนขงจื่อคือ ห้องเรียนการสอนภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมและมัธยมต่างประเทศ ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าสถาบันขงจื่อ) จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นความน่าสนใจของนโยบายที่มีต่อไทยในการส่งเสริมเผยแพร่วรรณกรรมผ่านโครงการต่าง ๆ ของสถาบันขงจื่อที่มีความเชื่อมโยงกับนโยบายและมาตรการระดับสากลของจีน การศึกษาประเด็นดังกล่าวจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานโยบายในการส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมจีนในฐานะแนวทางสำคัญของรัฐบาลจีนที่เน้นการเสริมสร้างอำนาจอ่อน ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของจีนในการส่งเสริมการเผยแพร่วรรณกรรมนับตั้งแต่

สถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐ ประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบัน และศึกษานโยบายในการส่งเสริมการจัดตั้งและจัดการสถาบันขงจื๊อในประเทศไทย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยทั้งจากภาษาจีนและภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสถาบันขงจื๊อระหว่าง ปี ค.ศ. 2004 ถึงปี ค.ศ. 2019 พบว่า จีนมีโครงการส่งเสริมเผยแพร่วรรณกรรมและวัฒนธรรมเชิงรุกมาก่อนการจัดตั้งสถาบันขงจื๊อ และเมื่อสถาบันขงจื๊อได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2004 รัฐบาลจีนได้เชื่อมโยงโครงการและมาตรการดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับสถาบันขงจื๊อ ทำให้ปัจจุบันสถาบันขงจื๊อกลายเป็นหน่วยงานหลักในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพเด่นชัด โดยเฉพาะการดำเนินงานของสถาบันขงจื๊อในประเทศไทยที่ได้รับการร่วมมือและการตอบรับเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์ทางการเมืองและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศที่มีมาอย่างยาวนาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันขงจื๊อในประเทศไทยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มงานศึกษาออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาสถาบันขงจื๊ออย่างยั่งยืน (2) สถานะการสอนภาษาจีนในประเทศไทย (3) งานวิจัยเกี่ยวกับครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย และ (4) การเผยแพร่วรรณกรรมจีนในประเทศไทย

(1) การพัฒนาสถาบันขงจื๊ออย่างยั่งยืน

งานศึกษาแนวทางการพัฒนาของสถาบันขงจื๊อเป็นจุดเน้นที่มีผู้ให้ความสนใจไม่น้อย เห็นได้จากงานของ Wen Mingliang (2010) เผยสถานะปัจจุบันของสถาบันขงจื๊อในไทยและทำการวิเคราะห์สาเหตุของการพัฒนาที่รวดเร็ว รวมถึงปัญหาที่สถาบันขงจื๊อเผชิญในไทย และเสนอให้เรียนรู้จากประสบการณ์ของหน่วยงานส่งเสริมภาษาต่างประเทศแห่งชาติและสถาบันขงจื๊ออื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาสื่อการสอน ครูผู้สอน และการจัดการของสถาบันขงจื๊อในไทย สอดคล้องกับงานของ Wang Pingxiang (2012) ที่ได้สรุปและวิเคราะห์ปัญหาระหว่างการพัฒนาสถาบันขงจื๊อในไทย นั่นคือความร่วมมือที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ และขาดการวางแผนระยะยาวสำหรับครูผู้สอน อุปกรณ์การสอน และวิธีการสอน

นอกจากนี้งานศึกษาของ Shi Xiao (2014) ศึกษาสถานภาพการพัฒนาสถาบันขงจื๊อในต่างประเทศของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จ รวมถึงผลงานของสถาบันขงจื๊อในการสอนภาษาจีนและส่งเสริมวัฒนธรรมจีน และชี้ให้เห็นว่าสถาบันขงจื๊อในไทยอยู่ในช่วงการพัฒนาให้เข้มแข็ง แต่ยังพบปัญหาบางประการที่ยากต่อการหลีกเลี่ยงในระหว่าง

การพัฒนา เช่น การควบคุมคุณภาพการสอนที่ยังไม่สมบูรณ์ กลไกการจัดการที่ไม่ได้มาตรฐาน และอิทธิพลของสถาบันขงจื๊อยังไม่แพร่หลายมากนัก

งานศึกษาในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในการพัฒนาสถาบันขงจื๊อให้เกิดความยั่งยืนในมิติความร่วมมือ รวมถึงการชี้ให้เห็นถึงผลสำเร็จของผลลัพธ์ในด้านบวกที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

(2) สถานการณ์สอนภาษาจีนและปัญหาในประเทศไทย

งานกลุ่มนี้เน้นอธิบายถึงสถานะ ปัญหา และข้อเสนอแนะการสอนภาษาจีนในไทย ที่ควรได้รับการพัฒนาทั้งในระดับองค์กรและสถาบัน ในงานของ Fang Lei (2017) วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในภาควิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า หลักสูตรที่มียังไม่เหมาะสมในด้านเนื้อหาการสอนที่ยังไม่ทันสมัย ทักษะของอาจารย์ผู้สอนยังต้องได้รับการพัฒนา และระดับทักษะภาษาจีนของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน จากผลการศึกษาจึงได้นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดสอบเข้า เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเรียนรู้ การสร้างความมั่นคงให้กับอาจารย์ผู้สอน การปรับปรุงการฝึกทักษะทางด้านภาษา และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับของ He Peng (2016) ในการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการสอนภาษาจีนที่สถาบันขงจื๊อมหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้พบว่า สถาบันขงจื๊อ มีปัญหาการออกแบบหลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อการสอน ดังนั้น การพัฒนาการสอนจึงควรเพิ่มหลักสูตรภาษาจีน ทั้งในลักษณะของหลักสูตรการฝึกอบรมภาษาจีนทั่วไป หลักสูตรการฝึกอบรมภาษาจีนแบบมีอาชีพ และหลักสูตรการฝึกอบรมภาษาจีนชุมชน

ในงานของ Xu Huaiyu (2017) ศึกษาปัญหาในกระบวนการสอนภาษาจีนของสถาบันขงจื๊อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า หลักสูตรภาษาจีนยังไม่เหมาะสมผล ขาดครูผู้สอน คู่มือประกอบการเรียนที่มีคุณภาพ และการปฏิบัติจริง วิธีการสอนที่ล้าสมัยทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนน้อยลง เช่นเดียวกับ Feng Xiaoling (2012) วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในสถาบันขงจื๊อเมืองเบตงพบว่า เกิดสองปัญหาหลักคือ แผนการสอนของสถาบันขงจื๊อยังไม่ชัดเจน และนักเรียนได้เรียนรู้ภาษาจีนในระดับที่แตกต่างกัน การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันขงจื๊อเมืองเบตงจึงควรมีการทดสอบก่อนเรียน และจัดทำแผนการสอนของแต่ละหลักสูตรตามสถานการณ์จริงของนักเรียนไทย

นอกจากนี้ยังมีงาน Wei Zhiping (2013) กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาจีนที่สถาบันขงจื๊อแห่งสุพรรณบุรีเผชิญอยู่นั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการจัดการในชั้นเรียน อาทิ ระเบียบวินัยของ

นักเรียน และการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ การแก้ไขจึงควรเสริมสร้างการออกแบบการสอน การปรับปรุงวิธีการสอน และการสะสมประสบการณ์ในการจัดการห้องเรียน เช่นเดียวกับงานของ Han Xue (2012) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ปัญหาการสอนภาษาจีนที่สถาบันขงจื๊อในภาคใต้ของประเทศไทยในสามประเด็นหลัก ได้แก่ การจัดทำตำราภาษาจีนที่เหมาะสมกับผู้เรียน อาจารย์ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพและฝึกฝนทักษะการสอน และผู้เรียนควรมีจำนวนไม่มากนักในแต่ละชั้นเรียนและมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนภาษาจีนและไทย ซึ่งคล้ายคลึงกับงาน Chen Xiuzhen (2011) ในสถานการณ์ปัจจุบันและโอกาสการสอนภาษาจีนในประเทศไทย วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการสอนในชั้นเรียนภาษาจีนในสถาบันขงจื๊อในประเทศไทย ประกอบด้วย สถานะของ ครูผู้สอน ผู้เรียน อุปกรณ์การสอน แผนการสอน การประยุกต์ใช้ภาษาจีน ฯลฯ

จะเห็นงานศึกษาในกลุ่มนี้มุ่งศึกษาสถานการณ์การสอนภาษาจีนและปัญหาที่พบในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับระบบการสอน ผู้สอนและผู้เรียนในสถาบันขงจื๊อของประเทศไทย

(3) งานวิจัยเกี่ยวกับครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย

งานศึกษาในกลุ่มนี้เน้นศึกษาครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทยและมักให้ความสำคัญกับประเด็นการปรับตัวของตัวบุคคลที่ส่งต่อการเรียนการสอนในสังคมไทย ในงานของ Wu Yinghui and Guo Jiaoyang (2007) งานนี้เสนอมาตรการในการปรับปรุงและพัฒนาครูอาสาสมัครในประเทศไทยในแง่ของการสอน ชีวิตความเป็นอยู่ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สถานะทางด้านจิตวิทยา อีกทั้งยังเสนอให้สร้างพื้นที่สื่อสารสำหรับอาสาสมัคร จัดหาโอกาสการจ้างงานสำหรับครูอาสาสมัครที่กลับไปประเทศจีนแล้ว เพื่อปฏิรูปวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือของครูอาสาสมัครชาวจีน ซึ่งสอดคล้องกับงาน Jiang Aoshuang, Wu Yinghui and Fu Kang (2011) พบว่าปัญหาและการปรับตัวที่ครูอาสาสมัครชาวจีนเผชิญในประเทศไทย ได้แก่ ครูอาสาสมัครมีความสามารถไม่เพียงพอ ครูอาสาสมัครขาดการศึกษาภาษาจีนอย่างเป็นระบบและยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เนื้อหาการสอนจริงที่ประเทศไทยกับเนื้อหาการฝึกอบรมที่จีนของครูอาสาสมัครยังมีความแตกต่างกันมาก

ในส่วนของ Zhang Bai'e (2012) งานชิ้นนี้มุ่งสำรวจการปรับตัวในการสอนของครูอาสาสมัครในช่วงเริ่มต้นของการดำรงตำแหน่ง และชี้ให้เห็นว่าการปรับตัวด้านการสอนของครูอาสาสมัครในระยะแรกยังไม่ดีนัก เนื่องจากครูอาสาสมัครไม่เข้าใจกฎและข้อบังคับของโรงเรียน จึงมีปัญหาในชั้นเรียน อาทิ การจัดการระเบียบกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน ผลการสอนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าครูอาสาสมัครส่วนใหญ่จะทำงานอย่างเต็มที่ แต่ยังคงขาดประสบการณ์การสอน

และชีวิตในประเทศที่ทำงาน ซึ่งทำให้ครูอาสาสมัครปรับตัวช้าในช่วงเริ่มต้นของการสอนในสังคมไทย

งานในกลุ่มนี้เน้นที่ประเด็นตัวบุคคลของครูอาสาสมัครในการปรับตัวกับระบบการสอนภาษาจีนในสังคมไทย พร้อมพยายามเสนอปัญหาและชี้ทางออกในการจัดการกับการปรับตัวของครูอาสาสมัครในประเทศไทย

(4) การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในประเทศไทย

งานกลุ่มนี้ชี้ให้เห็นความพยายามของสถาบันขงจื่อที่มีบทบาทในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ในงานของ Du Qiaohong (2017) พบว่าในด้านหนึ่งสถาบันขงจื่อมีข้อได้เปรียบจากการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย และภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนโพ้นทะเล ขณะเดียวกันก็มีข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ยังไม่หลากหลาย ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ และอาคารของสถาบันขงจื่อไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งต่างกับ Xie Liusha (2016) ศึกษาและวิเคราะห์การเผยแพร่ทางวัฒนธรรมของสถาบันขงจื่อทั้งหมดในประเทศไทย พบว่า ความสำเร็จของสถาบันขงจื่อในประเทศไทยเกิดจากความหลากหลายของเนื้อหาทางวัฒนธรรมและวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็มีข้อบกพร่องในกระบวนการสื่อสารทางวัฒนธรรม ได้แก่ คุณภาพของครูผู้สอน โดยเฉพาะความต่อเนื่องของการทำงาน จำนวนครูไม่เพียงพอ เนื้อหาของการสื่อสารทางวัฒนธรรมไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การเผยแพร่ในระบอบออนไลน์ยังไม่มากนัก และขาดกลไกประเมินผลการสื่อสาร

ในขณะที่ Wang Pengmei (2016) เกี่ยวกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมของสถาบันขงจื่อในประเทศไทย ของสถาบันขงจื่อภูเก็ต กรณีศึกษางานเทศกาลตรุษจีนในปี ค.ศ. 2016 พบปัญหาจากการจัดกิจกรรม เช่น การสื่อสารยังไม่เพียงพอ เนื้อหาของงานขาดความคิดใหม่ ๆ และเงินทุนมีจำกัด แนวทางการแก้ไขจึงควรได้รับคำแนะนำด้านภาษา ก่อนการเริ่มจัดกิจกรรมควรมีการแนะนำภูมิหลังทางวัฒนธรรมและการสอนภาษาจีนอย่างง่าย เพื่อเพิ่มความเข้าใจการมีส่วนร่วมของผู้ชม เช่นเดียวกับงาน Guo Xuxia, Wang Yanqiong and Guo Weijie (2014) ศึกษาการพัฒนาวัฒนธรรมกีฬาจีนโบราณของสถาบันขงจื่อในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาวัฒนธรรมกีฬาแบบดั้งเดิมประสบหลายประการ เช่น การขาดครูที่มีความสามารถด้านกีฬา ทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมไม่เพียงพอ สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่มีน้อย สถาบันขงจื่อแต่ละสถาบันขาดความร่วมมือขาดการศึกษาด้านผลกระทบ และกลไกผลตอบแทนไม่สมบูรณ์แบบ

นอกจากนี้งานที่เน้นการสื่อสารทางวัฒนธรรมของ Liu Yang (2015) ศึกษาสถาบันขงจื๊อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมทางวัฒนธรรมของสถาบันขงจื๊อในประเทศไทย พบว่า ควรเสริมสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานของสถาบันขงจื๊อ โดยเฉพาะบทบาทผู้นำของผู้อำนวยการของสถาบันขงจื๊อ การคัดกรองกิจกรรมทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนของสถาบันขงจื๊อในประเทศไทย พบว่า ข้อจำกัดของการสื่อสารทางวัฒนธรรมของสถาบันขงจื๊อ ได้แก่ การสื่อสารเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสำหรับประเทศไทยยังน้อย ทีมสื่อสารทางวัฒนธรรมไม่เพียงพอ เนื้อหาของการสื่อสารไม่เป็นระบบ กลไกในการเสนอแนะและประเมินผลมีความล้มเหลว ทั้งนี้งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย โดยนิศารัตน์ จินา (Nisaratt Jina) (2015) กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ครูอาสาสมัครส่วนใหญ่มีอายุน้อย เนื่องจากเป็นบัณฑิตจบใหม่ ดังนั้น เมื่อต้องสื่อสารกับผู้คนจึงมักจะไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากคนไทยเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถไม่เพียงพอที่จะบริหารจัดการชั้นเรียน ดังนั้น ครูอาสาสมัครจึงควรพัฒนาทักษะภาษาไทย ทักษะการสื่อสารกับคนท้องถิ่น และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Line และ Facebook การฝึกอบรมการปฏิบัติงานสำหรับครูอาสาสมัคร และเสริมสร้างทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

งานที่เน้นส่งเสริมเผยแพร่ด้านวัฒนธรรมของ Tan Shuling and Guo Yulu (2013) ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคของสถาบันขงจื๊อที่สุพรรณในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน เช่น การขาดตำราภาษาจีนที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดการฝึกอบรมครูอาสาสมัครชาวจีนเพื่อสำหรับการทำงานข้ามวัฒนธรรม และการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้าทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนภาษาจีนได้ ดังนั้น อันปิ่นและสำนักการศึกษาแห่งประเทศไทยควรทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาตลาดอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมอย่างจริงจังในภาคตะวันตกของประเทศไทย ขณะที่ Xu Yang (2011) อธิบายว่าสถาบันขงจื๊อในประเทศไทยได้กลายเป็นฐานใหม่สำหรับวัฒนธรรมจีน-ไทย และมีบทบาทสำคัญ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้คนไทยเข้าใจวัฒนธรรมจีนได้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งยังเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศจีน และยังคงส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างจีน-ไทย

ปัจจุบันการศึกษาของสถาบันขงจื๊อในประเทศไทยมีการศึกษาไม่มากนัก นักวิชาการชาวไทยส่วนใหญ่กำหนดให้สถาบันขงจื๊อมีมุมมองในระดับมหภาคเพื่อวิเคราะห์บทบาทของสถาบัน

ของจีนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ เน้นการศึกษาความสำเร็จในการสอนภาษาจีนของสถาบันขงจื่อ

ส่วน Tanakorn Pataburee (2018) ในงานศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในประเทศไทยและความหวังและข้อเสนอแนะของผู้เรียนภาษาจีนที่มีต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน พบว่า ผู้เรียนภาษาจีนมีความสนใจในวัฒนธรรมจีนที่แตกต่างกัน เช่น คนไทยเชื้อสายชาวจีนสนใจในเศรษฐกิจจีนและกังฟู นักศึกษาวิทยาลัยมีความสนใจในงานฝีมือพื้นบ้าน (เซรามิก) และผู้เรียนภาษาจีนทั่วไปมักสนใจประวัติศาสตร์จีน ส่วนอุปสรรคในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน เช่น การสื่อสารทางภาษา การมีอคติต่อคนจีน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การสื่อสารผ่านสื่อที่ไม่เพียงพอ และขาดครูที่เป็นมืออาชีพ

Siriwan Worrachiyut (2012) วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของนโยบายการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่า นโยบายการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การขาดความรู้ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการศึกษาและการสอนภาษาต่างประเทศโดยผู้บริหารของรัฐบาล การขาดครูสอนภาษาจีน จึงจำเป็นต้องปรับหลักสูตรภาษาจีนในมหาวิทยาลัย ตำราเรียนไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และการขาดคุณค่าในการศึกษาภาษาจีนของผู้เรียนในเชิงของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ขณะที่ริศ วศินานนท์ (2559) ศึกษาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถาบันอุดมศึกษาในไทย พบว่ายังคงมีปัญหาหลายประการคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน จากการมียุทธศาสตร์ส่งเสริม แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ครอบคลุมแผนงานที่วางไว้ ทั้งยังไม่มีหน่วยงานใดที่มาช่วยดูแลส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนโดยตรง ตำแหน่งทางวิชาการอย่างศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์มีจำนวนน้อย การจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการต่อยอด ทำให้องค์ความรู้ทางการศึกษาเกิดสูญเปล่า

จากการศึกษาและทบทวนงานในเบื้องต้นพบว่างานศึกษาที่เชื่อมโยงในประเด็นนโยบายของจีนในการส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนตั้งแต่สถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 ถึงปัจจุบัน และนโยบายในการส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันขงจื่อสู่ประเทศไทย ยังต้องการองค์ความรู้ในด้านนี้ ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้เห็นข้อค้นพบที่น่าสนใจในนโยบายของจีนในการส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีน และการส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันขงจื่อสู่ประเทศไทย ดังนี้

1. นโยบายการส่งเสริมการเผยแพร่วรรณภาษาและวัฒนธรรมจีนไปสู่นานาชาติในเชิงรุก

(1.1) *นโยบายของจีนในการจัดตั้ง ฮั่นป๋ัน (Hanban)* หมายถึง สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International) ซึ่งฮั่นป๋ัน (汉办) เป็นหน่วยงานเฉพาะทางเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่วรรณภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน

ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลจีนได้เริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสังคมนิยมและประเทศโลกที่สาม ผู้นำระดับชาติและหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเริ่มตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเผยแพร่วรรณภาษาและวัฒนธรรมจีน ทำให้การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศกลายเป็นสื่อกลางสำคัญทางการทูต ดังนั้น การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศจึงสอดคล้องกับบริบทด้านต่าง ๆ ประเทศของจีน โดยความเห็นชอบของสภาแห่งรัฐ ในปี ค.ศ. 1987 ประเทศจีนได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ (National Office for Teaching Chinese as a Foreign Language) ซึ่งนี่คือต้นแบบแรกของฮั่นป๋ัน (Li, 2012) และมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมภาษาจีนและเผยแพร่วรรณวัฒนธรรมจีนในระดับสากล หลังจากที่ได้มีการก่อตั้ง Hanban มีการกำหนดและประกาศใช้เอกสารที่เป็นมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น “มาตรฐานและโครงสร้างระดับความรู้ทางภาษาจีน” “แบบทดสอบความสามารถทางภาษาจีน (HSK)” รวมไปถึง “วิธีการตรวจสอบคุณสมบัติของครูที่สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” ทั้งนี้เพื่อกำหนดบรรทัดฐานที่เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ดังนั้นจึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2002 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม Sun Jiazheng (孙家正) ได้ชี้แจงในเวทีสนทนาของผู้เชี่ยวชาญฝ่ายวัฒนธรรมแห่งชาติว่า “เราต้องบูรณาการเข้ากับประชาคมระหว่างประเทศด้วยทัศนคติที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้น และขยายการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยใช้กลยุทธ์ “Going out” ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของการปฏิรูปและการก่อสร้างของจีนในปัจจุบัน รวมถึงการเผยแพร่วรรณวัฒนธรรมจีนร่วมสมัยอย่างจริงจัง มุ่งเน้นส่งเสริมวัฒนธรรมจีนเข้าสู่สังคมหลักของโลก ใช้ประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจตลาดและวิธีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยอย่างเต็มที่ สร้างภาพลักษณ์ใหม่ของจีนในปัจจุบัน และสร้างเงินให้เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก” (Qu, 2012, p. 19) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2002 รายงานการประชุมสมัชชาแห่งชาติครั้งที่ 16 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เน้นย้ำว่า “การใช้กลยุทธ์ Going out” เป็นนโยบายสำคัญในขั้นตอนใหม่ของการเปิดสู่โลกภายนอก” “การก่อสร้างของวัฒนธรรมควรเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการเปิดเสรีและการ

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มุ่งเน้นไปที่แนวพรมแดนของการพัฒนาทางวัฒนธรรมของโลก ดำเนินวัฒนธรรมอันยอดเยี่ยมของประเทศจีน เรียนรู้จากจุดแข็งของวัฒนธรรมโลก การสร้างสรรค์เนื้อหาและรูปแบบของวัฒนธรรมอย่างจริงจัง และสร้างการดึงดูดความสนใจของวัฒนธรรมสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีนอย่างต่อเนื่อง” (Qu, 2012, p. 19) การส่งออกทางวัฒนธรรมได้รับการนำเสนออย่างเป็นทางการว่าเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ “Going out” ของประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 Hanban ได้ค่อย ๆ ดำเนินโครงการภายนอกบางอย่าง การส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศของจีนเริ่มเปลี่ยนจาก “Bring in” เป็น “Going out”

เพื่อให้การเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ในฐานะการสร้างเสริมอำนาจอ่อน (Soft power) ของจีนเกิดประสิทธิผลมากขึ้น จีนจึงประกาศใช้ “แผนปฏิบัติการฟื้นฟูการศึกษาในปี ค.ศ. 2003 - 2007” แผนดังกล่าวส่งผลให้มีการผลิตเอกสารต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการส่งเสริมภาษาจีนในระดับนานาชาติ ส่งเสริมการสอนภาษาจีน สำนวตลาตการบริการการศึกษาระดับนานาชาติ และปรับปรุงคุณภาพและการดำเนินงานของสถาบันขงจื่อ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาภาษาจีนในทุกด้าน เช่น การประกาศใช้ “แผนห้าปีเพื่อการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 11” ในปี ค.ศ. 2007 “แผนปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (ค.ศ. 2010 - ค.ศ. 2020)” ในปี ค.ศ. 2010 และ “แผนพัฒนาสถาบันขงจื่อ ค.ศ. 2012 - ค.ศ. 2020” ในปี ค.ศ. 2013 (Hu, 2014)

ในปี ค.ศ. 2005 มีการเสนอโครงการ “การส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ” (汉语国际推广) เป็นครั้งแรกในการประชุม World Chinese Conference ที่จัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง (Dong, 2017) การประชุมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศจีนให้ความสำคัญและสนับสนุนการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ โดยโครงการนี้ถือเป็นภารกิจเพื่อเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมของชาติ และเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของชาติ ต่อมาการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมยุคใหม่และมีนโยบายรองรับการดำเนินงานดังกล่าวชัดเจนมากขึ้น

ในปี ค.ศ. 2006 “สำนักงานคณะผู้นำการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศแห่งชาติ” มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานคณะผู้นำการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศแห่งชาติจีน” โดยใช้ชื่อย่อว่า “ฮั่นนััน” ปัจจุบันได้กลายเป็นหน่วยงานสำคัญด้านการสอนภาษาจีนในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ (Dong, 2017) การเปลี่ยนชื่อดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ไปสู่นโยบายเชิงรุกมากขึ้น ผ่านการการสอนภาษาจีนที่เผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่าสถานที่ทำการเรียนการสอนภาษาจีนได้เปลี่ยนจากพื้นที่หลักภายในประเทศไปสู่ต่างประเทศมากขึ้น

(1.2) นโยบายของจีนในการจัดตั้งสถาบันขงจื่อ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 เป็นต้นมาอันปิ่นจัดทำร่างโครงการที่มีชื่อว่า “สะพานภาษาจีน” (Chinass Bridge: 汉语桥工程) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนในระดับนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ สานสัมพันธ์มิตรภาพกับทุกประเทศทั่วโลก และส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนาของโลก ทำให้ในปีถัดมาสภาแห่งรัฐได้อนุมัติและประกาศใช้โครงการสะพานภาษาจีนอย่างเป็นทางการ โครงการดังกล่าวมีแผนการดำเนินงานที่สำคัญ 9 ประการ ได้แก่ (1) จัดตั้งสถาบันขงจื่อ (2) สร้างระบบการเรียนรู้ภาษาออนไลน์ระหว่างจีนและอเมริกา (US - China E - Language learning system) (3) จัดทำสื่อการสอน โสตทัศนูปกรณ์ และมัลติมีเดีย (4) สร้างทีมครูสอนภาษาจีนทั้งในและต่างประเทศ (5) สร้างฐานการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ (6) ทดสอบความสามารถด้านภาษาจีน (7) จัดประชุมจีนศึกษาระดับโลก และการแข่งขันสะพานภาษาจีน (8) กองทุนสะพานภาษาจีนและช่วยเหลือห้องสมุดจีนในต่างประเทศ และ (9) การวางระบบขั้นพื้นฐาน (Hu, 2014) แผนการดำเนินงานดังกล่าวให้ความสำคัญกับการจัดตั้งสถาบันขงจื่อเป็นอันดับแรก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสถาบันขงจื่อก็เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมจีน รวมทั้งเป็นการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนในระดับนานาชาติ การจัดวางสถาบันขงจื่อให้มีความสำคัญเป็นอันดับแรกของแผนการดำเนินงานในโครงการสะพานภาษาจีนแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการสร้างสถาบันขงจื่ออย่างมาก ส่งผลให้ “สถาบันขงจื่อกลายเป็น “ตราสินค้า” ของวัฒนธรรมจีนที่ “Going out” (เผยแพร่ออกไป)

สถาบันขงจื่อแห่งแรกของโลกเปิดทำการเมื่อ วันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 2004 ในกรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ การจัดตั้งสถาบันขงจื่อเป็นนโยบายเชิงบวกสำหรับจีนในการส่งเสริมและผลักดันวัฒนธรรมและภาษาจีนในระดับนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้คนจำนวนมากสามารถเข้าใจวัฒนธรรมและค่านิยมของจีน (Hao, 2009) อาจกล่าวได้ว่า อันปิ่นเป็นหน่วยงานหลักของจีนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมจีนในระดับนานาชาติ และสถาบันขงจื่อเป็นแผนการดำเนินงานสำคัญอันดับแรกของอันปิ่น ซึ่งมีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศต่าง ๆ และเนื่องในโอกาสครบรอบ 10 ของการก่อตั้งสถาบันขงจื่อเมื่อวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 2014 อันปิ่นจึงได้กำหนดให้วันดังกล่าว เป็น “วันสถาบันขงจื่อ” และในทุก ๆ ปี ก็ได้กำหนดให้เสาร์สุดท้ายของเดือนกันยายนเป็นวันของสถาบันขงจื่อ (Shen, 2015) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 ถึงปี ค.ศ. 2019 สถาบันขงจื่อมีการจัดตั้งขึ้นมาแล้วจำนวนทั้งสิ้น 550 แห่งทั่วโลก

(Hanban, 2019) และอาจกล่าวได้ว่า สถาบันขงจื๊อกลายเป็นตัวกลางสำคัญที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนในระดับสากล

(1.3) นโยบายการพัฒนาสถาบันขงจื๊อในประเทศไทย

นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - จีนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศมีพัฒนาการที่ดีเรื่อยมา ความสำเร็จด้านการทูตดังกล่าวกลายเป็นแบบอย่างของการทูตระหว่างประเทศของจีน และมีบทบาทที่ดีเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ค.ศ. 2004 ไทยเป็นประเทศแรกที่ได้รับการยอมรับสถานะทางเศรษฐกิจของจีนในตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศแรกที่มีการฝึกอบรมทางทหารร่วมกับจีน และลงนามในข้อตกลงงดเว้นภาษีศุลกากรผักและผลไม้กับจีน และในที่สุด จีนกลายเป็นคู่ค้าและผู้ส่งออกสินค้ารายใหญ่ที่สุดของไทย รวมทั้งเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่อันดับสองของไทย ซึ่งมีมูลค่าการค้าขายแดนระหว่างกันเพิ่มขึ้นถึง 69.74 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (Dong, 2017)

นอกจากความร่วมมือในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหารแล้ว จีนและไทยยังได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการส่งเสริมภาษาจีน ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์การศึกษาภาษาจีนมาอย่างยาวนาน แม้ว่าในช่วงเวลาหนึ่งจะมีการกีดกันการเรียนการสอนภาษาจีน แต่ในภาพรวมรัฐบาลไทยกลับมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาภาษาจีน ซึ่งในปี ค.ศ. 1996 กระทรวงศึกษาธิการของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามใน “บันทึกความเข้าใจด้านความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย - จีน” ในปี ค.ศ. 2001 รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามใน “ข้อตกลงเรื่องความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างรัฐบาลจีน - ไทย” โดยบรรจุภาษาจีนให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาภาษาจีนขั้นพื้นฐานในฐานะภาษาที่สอง (พัชรี มากระจันทร์, 2556) ส่งผลให้นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 กระทรวงศึกษาธิการไทยได้สนับสนุนโรงเรียนในสังกัดให้เปิดสอนหลักสูตรภาษาจีน โดยเฉพาะโรงเรียนของรัฐจำนวนมาก เนื่องจากการขาดแคลนครูและหนังสือเรียน เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2002 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการไทยกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการของจีน ได้ร่วมกันลงนามแผนสามปี (ค.ศ. 2002 - ค.ศ. 2004) ณ กรุงปักกิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการศึกษาภาษาจีน และยังได้ร่วมกันตัดสินใจกำหนดมาตรฐานและเค้าโครงสำหรับหลักสูตรการสอนภาษาจีน และดำเนินการตรวจสอบและประเมินตำราภาษาจีน เพื่อให้สื่อการสอนเหล่านี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Wen, 2010) ความร่วมมือที่กล่าวถึงข้างต้นถือเป็นก้าวแรกที่มี

ความสำคัญในการนำการเรียนการสอนภาษาจีนมาใช้ในสถาบันการศึกษาของไทยผ่านทางนโยบายด้านการศึกษาที่ทั้งสองประเทศมีร่วมกัน

ในปี ค.ศ. 2003 จีนได้ส่งครูอาสาสมัครกลุ่มแรกมายังประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์ และได้เปิดโครงการส่งครูอาสาสมัครไปยังต่างประเทศในช่วงเวลาเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำในการสร้างความร่วมมือกับฮั่นปิ่น เนื่องจากเกิดปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน โดยประเทศจีนได้ส่งครูอาสาสมัครชาวจีนชุดแรกจำนวน 30 คน ไปสอนภาษาจีนที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนของไทย ในฐานะโครงการนำร่อง ถือเป็นการตั้งต้นสะสมประสบการณ์และปรับปรุงข้อบกพร่องในกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญ และในปี ค.ศ. 2004 กระทรวงศึกษาธิการไทยได้อนุมัติโครงการนี้ พร้อมทั้งจัดทำ “มาตรการดำเนินการสำหรับโครงการครูอาสาสมัครชาวจีนนานาชาติ” ซึ่งเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการในเดือนมีนาคม (Hu, 2014)

เมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 2004 เพื่อตอบสนองความต้องการของการเรียนภาษาจีนในบางประเทศ กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้เปิดตัว “โครงการครูอาสาสมัครชาวจีนนานาชาติ” อย่างเป็นทางการ ครูอาสาสมัครกลุ่มแรกเป็นนักศึกษาชาวจีน 60 คน จากมหาวิทยาลัย Yunnan Normal ถูกส่งมาประเทศไทยเพื่อสอนภาษาจีนเป็นเวลา 1 ปี (Fang, 2008) ในปีต่อ ๆ มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ฯลฯ ของประเทศไทยได้ส่งคำขอร้องไปยังฮั่นปิ่นเพื่อขอครูอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2004 สำนักงานคณะผู้ว่าการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศแห่งชาติได้ส่งคณะผู้แทนไปสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการของไทยได้ให้การต้อนรับคณะผู้แทนเป็นอย่างดี และคาดหวังว่าจีนจะสามารถส่งครูอาสาสมัครมาสอนในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้น Yan Meihua (严美华) หัวหน้าคณะผู้แทนจีนกล่าวว่า

“...หลังจากการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเพื่อเปิดสถาบันขงจื้อ ความคิดในการจัดตั้งสถาบันขงจื้อในกรุงเทพมหานครได้รับการต้อนรับจากแผนการศึกษาของไทยอย่างดียิ่งด้วย ศูนย์การสอนภาษาจีนแห่งใหม่คาดว่าจะได้เปิดตัวอยู่ในประเทศไทยและเป็นประเทศที่มีสัดส่วนสูงสุดของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้...” (Liang, 2017)

ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระหว่างจีนและไทยได้เริ่มติดต่อและประสานงานซึ่งกระบวนการนี้เองเป็นขั้นตอนเตรียมการสำหรับกระทรวงศึกษาธิการของจีนและไทยในการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดตั้งสถาบันขงจื่อต่อไป

ในปี ค.ศ. 2005 กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้อนุมัติจัดตั้งคณะทำงานเพื่อส่งเสริมการวางแผนกลยุทธ์การสอนภาษาจีนในประเทศไทย มีหน้าที่ในการร่าง “แผนยุทธศาสตร์ประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการสอนภาษาจีนและการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของชาติ” (Hu, 2014) เพื่อปรับให้เข้ากับความต้องการของการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยและที่สำคัญต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการสอนภาษาจีนในระดับนานาชาติ

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2005 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวของจีนและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ลงนามข้อตกลงจัดตั้งสถาบันขงจื่อซึ่งเป็นสถาบันขงจื่อแห่งแรกของประเทศไทยที่กรุงเทพฯ และเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006 ห้องเรียนขงจื่อโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัยได้เปิดตัวขึ้นถือว่าเป็นห้องเรียนขงจื่อแห่งแรกของประเทศไทย และยังเป็นห้องเรียนขงจื่อแห่งแรกของโลกอีกด้วย (Liang, 2017) จนถึงปี ค.ศ. 2019 ประเทศไทยได้มีสถาบันขงจื่อทั้งสิ้นจำนวน 16 แห่ง และห้องเรียนขงจื่อ 11 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีสถาบันขงจื่อมากเป็นอันดับสองของเอเชีย (Hanban, 2019) นโยบายการจัดตั้งสถาบันขงจื่อที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันขงจื่อในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างมาก

ช่วงระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 2005 กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้บัญญัติแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ค.ศ. 2006 - ค.ศ. 2010 (นริศ วศินานนท์, 2559, น. 272) แผนนี้ได้กำหนดให้การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ผลของแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนถูกบรรจุเข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาหลักของไทย

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2006 กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้ลงนามกับฮั่นป๋านภายใต้ “กรอบข้อตกลงความร่วมมือการสอนภาษาจีนของไทย - จีน” (泰中汉语教学合作框架协议) (Liang, 2017) หลังจากลงนามในข้อตกลงนี้ รัฐบาลจีนให้การสนับสนุนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมากขึ้น โดยสัญญาว่าจะให้การสนับสนุนแก่ประเทศไทยด้านครูและตำราเรียนและการสอบภาษาจีน รวมทั้งมุ่งมั่นที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นต้นแบบการสอนภาษาจีนในต่างประเทศของจีน การดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยจากการจัดการโดยเอกชนเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลจีนและ

ไทย จนถึงขณะนี้จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มากกว่านั้นในปี ค.ศ. 2008 ประเทศไทยยังได้เปิดตัว “กลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาจีนครูชาวไทย” (泰国汉语教师本土化策略) และคัดเลือกผู้ที่สำเร็จการศึกษาภาษาจีนจำนวน 130 คน จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยไปเพิ่มพูนทักษะด้านภาษาจีนที่จีนเป็นเวลาหนึ่งปี หลังจากกลับมาที่ไทยพวกคนเหล่านี้จะได้เป็นครูสอนภาษาจีนประจำอยู่ในโรงเรียนประถมและมัธยมโดยตรง (Hu, 2014) จากข้อมูลข้างต้น นอกจากรัฐไทยจะมีการพึ่งพาครูอาสาสมัครจากประเทศจีนแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการส่งออกนักศึกษาที่จบการศึกษาด้านภาษาจีนในการกลับมาพัฒนาการสอนภาษาจีนในท้องถิ่นด้วย

นโยบายการศึกษาภาษาจีน ซึ่งเปิดตัวโดยรัฐบาลไทยสะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในระยะยาวและร่วมมืออย่างกระตือรือร้นกับรัฐบาลจีน ในฐานะเครื่องมือในการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนภายในประเทศไทยทุกระดับ ทำให้นโยบายของรัฐเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดรูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยมีสถาบันขงจื่อในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

การขยายตัวของสถาบันขงจื่อเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย โดยในปี ค.ศ. 2019 ประเทศไทยมีสถาบันขงจื่อทั้งสิ้น 16 แห่ง และห้องเรียนขงจื่ออีก 11 แห่ง มีครูอาสาสมัครชาวจีนมากกว่า 17,000 คน และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมศึกษา รวมไปถึงโรงเรียนประถมศึกษากว่า 1,000 แห่ง ใน 73 จังหวัดทั่วประเทศไทย อีกทั้ง จำนวนนักเรียนที่เรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่าหนึ่งล้านคน (Hanban, 2019) ผู้วิจัยแสดงตารางจัดตามลำดับเวลาการเปิดดำเนินการของสถาบันขงจื่อ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 จนถึงปี ค.ศ. 2019 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถาบันขงจื่อในประเทศไทย ปี ค.ศ. 2006 - ค.ศ. 2019

ลำดับ	ชื่อของสถาบันขงจื่อ	สถานที่	เวลาในการจัดตั้ง (ค.ศ.)	สถาบันคู่สัญญา ฝ่ายจีน
1	สถาบันขงจื่อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ขอนแก่น	3 สิงหาคม ค.ศ. 2006	Southwest University
2	สถาบันขงจื่อแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรุงเทพฯ	1 ตุลาคม ค.ศ. 2006	Huaqiao University

ลำดับ	ชื่อของสถาบันขงจื้อ	สถานที่	เวลาในการ จัดตั้ง (ค.ศ.)	สถาบันคู่สัญญา ฝ่ายจีน
3	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย	7 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006	Xiamen University
4	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย เชียงใหม่	เชียงใหม่	18 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Yunnan Normal University
5	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา	กรุงเทพฯ	19 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Tianjin Normal University
6	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาสารคาม	20 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Guangxi University for Nationalities
7	สถาบันขงจื้อภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ภูเก็ต	24 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Shanghai University
8	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี	27 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Guangxi University
9	สถาบันขงจื้อเทศบาลเบตง	เบตง	28 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Chongqing University
10	สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	สงขลา	29 ธันวาคม ค.ศ. 2006	Guangxi Normal University
11	สถาบันขงจื้อแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรุงเทพฯ	26 มีนาคม ค.ศ. 2007	Beijing University
12	สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย บูรพา	ชลบุรี	15 กันยายน ค.ศ.2009	Wenzhou University, Wenzhou

ลำดับ	ชื่อของสถาบันขงจื๊อ	สถานที่	เวลาในการจัดตั้ง (ค.ศ.)	สถาบันคู่สัญญาฝ่ายจีน
				Medical University
13	สถาบันขงจื๊อเส้นทางสายไหมทางทะเล	กรุงเทพฯ	24 มิถุนายน ค.ศ. 2015	Tianjin Normal University
14	สถาบันขงจื๊อ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรุงเทพฯ	12 กันยายน ค.ศ. 2015	Tianjin University of Science and Technology
15	สถาบันขงจื๊อแห่งการแพทย์แผนจีน	สมุทรปราการ	22 ตุลาคม ค.ศ. 2016	Tianjin University of Traditional Chinese Medicine
16	สถาบันขงจื๊อ เส้นทางสายไหมทางทะเล มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	กรุงเทพฯ	22 ธันวาคม ค.ศ. 2017	Dali University

ที่มา: สถาบันขงจื๊อสำนักงานใหญ่ประจำประเทศไทย (2019)

2. นโยบายการพัฒนาโครงการของสถาบันขงจื๊อที่เป็นรูปธรรม

สถาบันขงจื๊อเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการเฉพาะด้านในการเผยแพร่ภาษาจีนผ่านโครงการรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยรับนโยบายมาจากอันปิ่น ซึ่งมีโครงการต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการที่สรุปได้ ดังนี้

(2.1) โครงการอบรมครูผู้สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

กลางทศวรรษที่ ค.ศ. 1960 ระบบการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศได้ถูกสร้างขึ้นเป็นครั้งแรก เนื่องจาก ครูชาวจีนที่ส่งไปต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้ปัญหาในการ

สร้างทีมครูชัดเจนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในทศวรรษ 1980 ประเทศจีนได้มีการปฏิรูปและเปิดเสรี จึงทำให้การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วตามไปด้วย แต่ก็พบปัญหาด้านการประกันคุณภาพการสอนสำหรับครูที่เข้าสู่ตำแหน่งอย่างเร่งด่วน ดังนั้น จึงมีเอกสารพิเศษเกี่ยวกับการสร้างทีมครูภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศขึ้น เช่น ในปี ค.ศ. 1989 นาย Lv Bisong (吕必松) ผู้อำนวยการอันปันได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพระดับมืออาชีพของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” ในนิตยสาร “World Chinese Teaching” ซึ่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพการสอนภาษาจีนที่ควรมี และในปี ค.ศ. 1990 คณะกรรมการการศึกษาของรัฐบาลจีนประกาศใช้มาตรการสำหรับการตรวจสอบคุณสมบัติของครูที่สอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ” (对外汉语教师资格审定办法) (Hu, 2014) มาตรการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าจีนเริ่มให้ความสนใจกับการตรวจสอบและการอนุมัติคุณสมบัติของครูชาวจีน และในปี ค.ศ. 1996 รัฐบาลจีนได้ปรับปรุงกฎหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการตรวจสอบคุณสมบัติของครูชาวจีนในต่างประเทศให้เป็นระบบและมีมาตรฐานมากขึ้น นับเป็นการส่งเสริมและให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างครูผู้สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศที่มีคุณภาพ มาตรการสำหรับการตรวจสอบคุณสมบัติของครูที่สอนภาษาจีนในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศจึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญสำหรับรัฐบาลจีนในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการสร้างครูผู้สอนภาษาจีนในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ รวมทั้งยังมีผลการวิจัยจำนวนมากสำหรับครูผู้สอนภาษาจีนในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ

ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายช่วยเหลือประเทศที่ต้องการครูผู้สอนภาษาจีน และแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีน รัฐบาลจีนได้วางแผนในการจัดทำโครงการบริการอาสาสมัคร โดยดำเนินการผ่านฮั่นปิ่น และจัดตั้ง “ศูนย์อาสาสมัคร” เพื่อดูแลงานเฉพาะด้านใน “โครงการอาสาสมัคร” รวมถึงกลุ่มอาสาสมัครที่ถูกส่งไปยังต่างประเทศหลังจากได้รับการคัดเลือกทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่อมาในปี ค.ศ. 2003 ฮั่นปิ่นได้ส่งอาสาสมัครกลุ่มแรกมายังประเทศไทยและฟิลิปปินส์ และในถัดมาจีนได้พัฒนาโครงการดังกล่าวให้เข้ากับความต้องการของบางประเทศในการเรียนรู้ภาษาจีน จึงทำให้เกิด “โครงการครูอาสาสมัครชาวจีนนานาชาติ” ขึ้นอย่างเป็นทางการ (Hu, 2014) ครูอาสาสมัครชาวจีนเหล่านี้ได้เพิ่มพูนประสบการณ์การสอนและเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างคนจีนและผู้คนในประเทศต่าง ๆ พร้อมทั้ง พัฒนามิตรภาพและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนครูอาสาสมัครของประเทศจีนกับต่างประเทศ

(2.2) โครงการการจัดทำสื่อการสอน

ในการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศก่อนปี ค.ศ. 1980 ผู้สอนจะทำการสอบกลางภาคและปลายภาคปกติจากมุมมองของการสอนภาษาจีนแบบที่เคยทำกันมาเท่านั้น จุดเน้นของการสอบในรูปแบบดังกล่าวก็คือ ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ทางด้านภาษาจีน นับตั้งแต่การก่อตั้งฮั่นป๋าน ในปี ค.ศ. 1987 จีนได้ตีพิมพ์ตำราภาษาจีนมาแล้วมากกว่า 500 ฉบับ เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จำนวนตำราภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ในปัจจุบันมีตำราภาษาจีนมากกว่า 6,000 ฉบับ ทั่วโลก และมีสำนักพิมพ์มากกว่า 120 แห่ง จัดทำหนังสือเรียนภาษาจีน ซึ่งตอบสนองความต้องการด้านการเรียนภาษาจีนทั้งภายในประเทศและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ปัจจุบัน จีนได้จัดตั้งระบบตำราที่มีหลายระดับมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีตำราภาษาจีนระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง ที่สำคัญก็คือสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของตำราภาษาจีนระดับกลางและระดับสูง และตำราสำหรับประเทศต่าง ๆ รวมไปถึงกลุ่มตำราตามอายุของผู้เรียนก็เพิ่มสัดส่วนขึ้นเช่นกัน ปรากฏการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นจากอิทธิพลของการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) บทเรียน HSK จึงไม่มีที่สิ้นสุดและมีความหลากหลาย ปัจจุบันมีการตีพิมพ์บทเรียน HSK มากกว่า 120 ประเภท และมีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ (Hu, 2014) ซึ่งนอกจากตำราแบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีตำราที่พัฒนาขึ้นจากมุมมองของผู้เรียนอีกด้วย

นอกจากหนังสือทั่วไป ยังมีสื่อการสอนที่มีรูปแบบเฉพาะ เช่น ภาษาจีนสำหรับเด็ก ภาษาจีนธุรกิจ และภาษาจีนสำหรับเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย รวมทั้งแบบเรียนสำหรับใช้ในประเทศจีนและตำราเรียนภาษาจีนสำหรับต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบการฝึกอบรมระยะยาวและแบบเร่งรัด หรือที่เรียกว่าภาษาจีนระยะสั้น รวมถึงตำราเรียนภาษาจีนแบบมัลติมีเดีย นอกเหนือจากหนังสือประเภทต่าง ๆ แล้ว ตำราเรียนเสริมภาษาฉบับต่าง ๆ ก็ได้รับความสนใจเช่นกัน โดยหนังสือเรียนมักจะประกอบด้วยภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน รัสเซีย ไทย และภาษาอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในประเทศต่าง ๆ (Hu, 2014) กล่าวโดยสรุปคือ ตำราเรียนที่หลากหลายสำหรับการเรียนภาษาจีนในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการเรียนภาษาจีนได้อย่างหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่มีเพียงตำราเรียนภาษาจีนแบบดั้งเดิม

(2.3) โครงการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน หรือการสอบ HSK

การสอบวัดระดับภาษาจีน หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า “HSK” เป็นการทดสอบภาษาจีนระดับชาติ ซึ่งดำเนินการโดยฮั่นป๋านมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบวัดระดับภาษาจีนของผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (ชาวต่างชาติ ชาวจีนโพ้นทะเล และชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน) การทดสอบวัดระดับ

ภาษาจีนจัดขึ้นเป็นประจำทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ การสอบHSK เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1984 และมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอในประเทศจีนจนกระทั่งปี ค.ศ. 1991 จึงได้มีการเผยแพร่การสอบดังกล่าวไปยังต่างประเทศอย่างเป็นทางการ การสอบในเวลานั้นมีองค์ประกอบสามส่วน คือ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง เพื่อที่จะทำให้การทดสอบความสามารถทางภาษาจีนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนภาษาจีนได้ดีขึ้น อันป็นจึงจัดผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนด้านภาษาศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และสาขาอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ร่วมหารือกัน เพื่อมองหาข้อได้เปรียบของการสอบ HSK แบบดั้งเดิม ส่งผลให้ในปี 2009 จีนได้เปิดตัวการทดสอบภาษาจีนระหว่างประเทศรูปแบบใหม่ขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยศึกษาจากความสำเร็จของแบบทดสอบภาษาจีนระหว่างประเทศในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การทดสอบความสามารถภาษาจีนในรูปแบบใหม่ได้เพิ่มระดับการทดสอบและขยายขอบเขตการทดสอบออกเป็นการสอบข้อเขียนที่มีด้วยกันทั้งสิ้น 6 ระดับ และสอบแบ่งเป็นระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูงตามลำดับ (Hu, 2014)

การทดสอบ HSK ในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1995 ซึ่งในช่วง 10 ปีแรก
ระหว่างปี ค.ศ. 2000 ถึง เดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2009 มีจำนวนผู้เข้าสอบ HSK ทั้งสิ้น 10,629 คน
และมีผู้สมัครสอบเพิ่มขึ้นทุกปี อันสืบและสถาบันการสอบแห่งชาติของไทยได้มีการหารือเกี่ยวกับ
การดำเนินการและการส่งเสริมการทดสอบภาษาจีน การแลกเปลี่ยนและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่
ออกข้อสอบ เป็นผลให้ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามใน “บันทึกความเข้าใจ” (合作谅解备忘录) จาก
ข้อมูลทางสถิติในปี ค.ศ. 2019 พบว่าจำนวนผู้ทดสอบ HSK ในสถาบันขงจื่อ จังหวัดภูเก็ต มีจำนวน
ทั้งสิ้น 10,185 คน ถือว่าเป็นครั้งแรกที่มีจำนวนผู้สมัครสอบเกิน 10,000 คน ซึ่งมากที่สุด
ในประเทศไทย (Hanban, 2019)

(2.4) โครงการสะพานภาษาจีน (โครงการเชื่อมโยงความเป็นจีนสู่สถาบันการศึกษา)

โครงการสะพานภาษาจีนดำเนินการขึ้นในปี ค.ศ. 2002 โดยฮั่นป๋านมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วาษาจีนโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(2.4.1) “สะพานภาษาจีน” – การแข่งขันภาษาจีน เป็นการแข่งขันภาษาจีนระดับนานาชาติที่ได้รับการสนับสนุนจากฮั่นปั้นและเป็นกิจกรรมที่รู้จักกันดีในด้านการสื่อสารมนุษยศาสตร์ในโลก การแข่งขันดังกล่าวจะจัดขึ้นปีละครั้ง โดยคณะกรรมการจัดการแข่งขัน “สะพานภาษาจีน” ซึ่งประกอบด้วยการแข่งขันสามรายการ ได้แก่ การแข่งขันภาษาจีนระดับมหาวิทยาลัย การแข่งขันภาษาจีนระดับมัธยม และการแข่งขันภาษาจีนสำหรับนักเรียนชาวต่างชาติในประเทศจีน

สำหรับประเทศไทย การแข่งขันภาษาจีนภายใต้โครงการ “สะพานภาษาจีน” สำหรับนักศึกษาจัดขึ้นเป็นครั้งที่ 18 ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2019 การแข่งขันดังกล่าวมีจำนวนผู้เข้าร่วมเพิ่มขึ้นทุกปี และระดับภาษาจีนของนักศึกษามีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่อง จากการแข่งขันภาษาจีนส่งผลให้ประเทศจีนและไทยมีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือระหว่างสองประเทศ และเพิ่มความเข้าใจ ตลอดจนมิตรภาพระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศมากยิ่งขึ้น

(2.4.2) “สะพานภาษาจีน” – เชิญชวนผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมและมัธยมต่างประเทศไปเยี่ยมเยือนประเทศจีน โครงการดังกล่าวเป็นโครงการสำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมและมัธยมต่างประเทศที่มีการเปิดชั้นเรียนภาษาจีนหรือกำลังมีความตั้งใจที่จะเปิดชั้นเรียนภาษาจีนในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจที่มีต่อวัฒนธรรมของประเทศจีน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนในโรงเรียนระดับประถมและมัธยมของต่างประเทศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเยี่ยมเยือนประมาณหนึ่งสัปดาห์ โดยจะจัดให้ผู้บริหารเข้าเยี่ยมชมโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของประเทศจีน เพื่อทำความเข้าใจและแสดงให้เห็นความคืบหน้าของการทำงานในโรงเรียนระดับประถมและมัธยมของจีน

(2.4.3) “สะพานภาษาจีน” – ค่ายฤดูร้อนสำหรับนักเรียนมัธยม ค่ายฤดูร้อนสำหรับนักเรียนมัธยมเป็นค่ายส่งเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีน จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีโดยฮั่นปิ่นและสถาบันขงจื้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของเยาวชนระหว่างจีนและประเทศต่าง ๆ และเพื่อเพิ่มความเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีนให้แก่นักเรียนมัธยมต้นชาวจีนอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งโครงการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นด้านการเรียนภาษาจีนของนักเรียนมัธยม โครงการนี้มีหลักสูตรหลากหลายที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่เดินทางมาประเทศจีน อาทิ หลักสูตรภาษาจีน หลักสูตรวัฒนธรรมจีน (การตัดกระดาษ การเขียนพู่กัน ภาพวาดหมึก ศิลปะชา ศิลปะการต่อสู้) กิจกรรมการแลกเปลี่ยน (งานปาร์ตี้สำหรับนักศึกษาชาวจีนและชาวต่างชาติ ตลอดจนนักเรียนต่างชาติที่เข้าไปอาศัยอยู่ในครอบครัวท้องถิ่น เป็นต้น) กิจกรรมเหล่านี้ จะมีฮั่นปิ่นเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านที่พัก การเดินทาง และกิจกรรมกลุ่มในช่วงเวลาที่นักเรียนเหล่านี้อยู่ในประเทศจีน (Hu, 2014)

(2.4.4) “กองทุนสะพานภาษาจีน” และการให้ความช่วยเหลือท้องถิ่นในต่างประเทศ “กองทุนสะพานภาษาจีน” ส่วนใหญ่มีไว้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วัฒนธรรมจีน รวมทั้งให้การสนับสนุนการแข่งขัน “สะพาน

ภาษาจีน” ที่เริ่มต้นในปี ค.ศ. 2002 โดยให้การสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมภาษาจีน การบรรยายภาษาจีน การประชุมวิชาการ การระดมทุนสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการสอนในต่างประเทศ เป็นต้น ขณะเดียวกัน ยังช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในการจัดสร้างห้องสมุดจีน ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือภาษาจีนแก่ผู้เรียนภาษาจีนในต่างประเทศ โดยสามารถค้นหาหนังสือและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับจีนด้านต่าง ๆ ในห้องสมุดดังกล่าวได้ เช่น วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ประวัติศาสตร์ และความทันสมัย (Hu, 2014) ห้องสมุดจีนจึงเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้เรียนภาษาจีน อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการศึกษาภาษาจีนที่มีความก้าวหน้า สำหรับประเทศไทย ห้องสมุดจีนสิรินธร ซึ่งเปิดทำการในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2019 ตั้งอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือได้ว่าเป็นห้องสมุดจีนที่มีความทันสมัยและสมบูรณ์ที่สุดของประเทศ และถือได้ว่าเป็นห้องสมุดจีนแห่งแรกในกรุงเทพฯ ที่ให้บริการองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ ตลอดจนนักวิชาการและนักวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนทั่วประเทศ

3. ระบบการดำเนินงานในการส่งเสริมความเป็นจีน

ปัจจุบันประเทศจีนได้จัดตั้งระบบการจัดการขั้นต้นเพื่อส่งเสริมความเป็นจีนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับชาติ (2) ระดับจังหวัด (3) ระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งหน่วยงานระดับชาติในการจัดการประกอบด้วยสำนักงานใหญ่ของสถาบันขงจื่อ สำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐ และมูลนิธิภาษาจีนแห่งชาติ ระดับจังหวัดประกอบด้วย กลุ่มผู้นำการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ และสำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลระดับจังหวัด และระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจะมีการจัดตั้งสถาบันขงจื่อขนาดเล็กขึ้นภายในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เพื่อดูแลการจัดการของนักศึกษาต่างชาติ องค์กรเหล่านี้ได้จัดตั้งคำสั่งแบบครบวงจรในแนวตั้ง การประสานงานแรงงานแบบแนวนอน และระบบเครือข่ายการบริหารแนวตั้งและแนวนอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (Dong, 2017)

(3.1) ระดับชาติ

(3.1.1) *การจัดตั้งสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อ* หลังจากการจัดตั้งสถาบันขงจื่อในต่างประเทศแล้ว เมื่อวันที่ 9 เมษายน ค.ศ. 2007 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อเพื่อเป็นหน่วยงานย่อยภายใต้สำนักงานใหญ่ คือ อันปัน (โดยทั่วไปมักเรียกรวมสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อว่าอันปัน) เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่สะท้อนให้เห็นแนวทางด้านการทูตด้านภาษาของจีนได้ก้าวเข้าสู่ยุทธศาสตร์รูปแบบใหม่อย่างเต็มตัว

สำนักงานใหญ่สถาบันขงจื๊อเป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารจัดการสถาบันขงจื๊อ และห้องเรียนขงจื๊อทั่วโลก รูปแบบองค์กรมีลักษณะเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแล ให้คำแนะนำ และประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันขงจื๊อทั่วโลก โดยมีสถาบันในกำกับทำหน้าที่หลักในการศึกษาประเด็นสำคัญในการจัดตั้งสถาบันขงจื๊อ ทบทวนรายงานการดำเนินงานประจำปีและแผนการทำงานของสำนักงานใหญ่ ทบทวนกลยุทธ์และแผนพัฒนาสถาบันขงจื๊อทั่วโลก กำหนดหรือแก้ไขกฎระเบียบของสถาบันขงจื๊อ นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบการประชุมคณะกรรมการสถาบันขงจื๊อดำเนินงานเป็นประจำ รวมทั้งมีอำนาจในการอนุมัติให้มีการจัดตั้งสถาบันขงจื๊อและรับแผนงบประมาณประจำปี เป็นต้น

ส่วนหน้าที่เฉพาะของสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื๊อมียู่ 7 ประการ ประกอบด้วย (1) สนับสนุนสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่ดำเนินการสอนภาษาและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน (2) กำหนดและส่งเสริมมาตรฐานครูภาษาจีนในระดับสากล รวมถึงมาตรฐานความสามารถด้านภาษาจีนในระดับนานาชาติ และหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนระหว่างประเทศ (3) คัดเลือกและฝึกอบรมครูและอาสาสมัครชาวจีนเพื่อไปสอนในต่างประเทศ (4) พัฒนาและดำเนินการทดสอบความสามารถภาษาจีน (5) ดำเนินการโครงการใหม่ของลัทธิขงจื๊อ และจัดการศึกษาภาษาจีน (6) การจัดระเบียบและจัดการทุนการศึกษาของสถาบันขงจื๊อ และ (7) ดำเนินกิจกรรมเสริมการแข่งขัน “สะพานภาษาจีน” สร้างเครือข่ายโทรทัศน์ วิทยุ และแพลตฟอร์มในรูปแบบสามมิติสำหรับการสอนภาษาจีนระหว่างประเทศ และจัดหาทรัพยากรสื่อดิจิทัลอย่างครบวงจร

(3.1.2) สำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐ (Overseas Chinese affairs office of the state council) ในปี ค.ศ. 1949 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของรัฐบาลจีน ต่อมา ได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐในปี ค.ศ. 1978 โดยมีความรับผิดชอบที่สำคัญหนึ่งนั้นคือ เป็นแนวทางและส่งเสริมการศึกษาภาษาจีนให้แก่ชาวจีนโพ้นทะเล โดยการทำหน้าที่ติดต่อสถาบันการศึกษาในจีนและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา และเศรษฐกิจกับชาวจีนโพ้นทะเล ในฐานะองค์กรด้านการต่างประเทศที่สำคัญของจีน สำนักกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐได้ดำเนินการอย่างเต็มที่เพื่อการส่งเสริมภาษาจีนระดับนานาชาติ จึงนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 บทบาทของสำนักกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนการส่งเสริมการศึกษาภาษาจีนในต่างประเทศ

(3.1.3) มูลนิธิภาษาจีนแห่งชาติ (Chinese language and culture education foundation of China) ในเดือนมีนาคมปี ค.ศ. 2004 ประธานาธิบดีหูจิ่นเทา (Hu Jintao) ได้

กล่าวว่า “เป็นหน้าที่สำคัญที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่เราจะสนับสนุนชาวจีนโพ้นทะเลในการดำเนินการศึกษาภาษาจีนในต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งมูลนิธิการศึกษาภาษาจีน” ทำให้ในวันที่ 30 กันยายนปีเดียวกันนั้น มูลนิธิการศึกษาภาษาจีนได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยสังกัดกระทรวงกิจการพลเรือน มูลนิธิดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมจีน พัฒนาการศึกษาภาษาจีน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมระหว่างจีนและต่างประเทศ ที่สำคัญคือสนับสนุนโครงการในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาจีน เช่น การพัฒนาตำราเรียน การฝึกอบรมครู กิจกรรมค่ายฤดูร้อนสำหรับเยาวชนชาวจีนโพ้นทะเล เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สถาบันที่เกี่ยวข้องในระดับชาติที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนที่แข็งแกร่งจากรัฐบาลแห่งชาติ ส่งผลให้สำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อพร้อมที่จะเดินทางต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐ มูลนิธิการศึกษาภาษาจีน และหน่วยงานอื่น ๆ ได้ให้การสนับสนุนในหลาย ๆ ด้านสำหรับการส่งเสริมภาษาจีนในระดับนานาชาติ เช่น ด้านการฝึกอบรมและด้านการระดมทุน กิจกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นการสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ

(3.2) หน่วยงานการจัดการระดับจังหวัด

(3.2.1) กลุ่มผู้นำการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ ระดับจังหวัด เพื่อให้ให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นในการเผยแพร่ภาษาจีน นอกเหนือจากการจัดตั้งสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อระดับชาติ ในปี ค.ศ. 2006 จีนได้จัดตั้งกลุ่มผู้นำการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศในระดับจังหวัดขึ้นอีกด้วย กลุ่มผู้นำระดับจังหวัดรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ซึ่งดำเนินการเฉพาะจากฝ่ายการศึกษา นอกเหนือจากกลุ่มผู้นำพิเศษในการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศแล้ว ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เจียงซู เจ้อเจียง ยูนนานและจังหวัดอื่น ๆ ยังได้จัดตั้งทุนการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งมีผลเชิงบวกในการส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ

(3.2.2) สำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลระดับจังหวัด สำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของจังหวัดมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาของจีน โดยอยู่ภายใต้การนำของสำนักงานกิจการชาวจีนโพ้นทะเลของสภาแห่งรัฐ หน่วยงานดังกล่าวได้เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมภาษาจีน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของจีนรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมจีน

(3.3) ระดับอุดมศึกษา

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 ประเทศจีนได้สร้างฐานการส่งเสริมภาษาจีนระดับนานาชาติในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญภาษาจีนนานาชาติของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง สถาบันส่งเสริมภาษาจีนของ Renmin University of China และศูนย์ฝึกอบรมครูพันธุ์ใหม่สำหรับการส่งเสริมภาษาจีนใน Beijing Normal University เป็นต้น ข้อบังคับการจัดการรับนักศึกษาต่างชาติของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควรมีผู้นำที่รับผิดชอบงานของนักศึกษาต่างชาติซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างระบบการบริหารจัดการนักศึกษาต่างชาติตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีหน่วยงานการจัดการและบุคลากรพิเศษสำหรับกิจการนักศึกษาต่างชาติ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่รับผิดชอบการรับสมัครนักศึกษา การศึกษา และการจัดการทั่วไปในแต่ละวันของนักศึกษาต่างชาติ โดยปกติมหาวิทยาลัยมักจะจัดตั้งแผนการสอนและการทำวิจัยสำหรับการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ สำนักงานนักศึกษา และสำนักงานบริการการจัดการด้านโลจิสติกส์ เพื่อปกป้องการศึกษาและชีวิตประจำวันของนักศึกษาต่างชาติ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ดำเนินการโดยตรงในการส่งเสริมภาษาจีน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการเรียนของนักศึกษาชาวต่างชาติ

4. บทส่งท้ายและสรุป

จนถึงปี ค.ศ.2019 ประเทศไทยมีสถาบันขงจื๊อทั้งหมด 16 แห่ง และห้องเรียนขงจื๊อ 11 แห่ง จำนวนครูอาสาสมัครชาวจีนมากกว่า 17,000 คน ทำการสอนในมหาวิทยาลัย โรงเรียนระดับมัธยม รวมถึงโรงเรียนระดับประถมกว่า 1,000 แห่ง ใน 73 จังหวัดทั่วประเทศ ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนภาษาจีนมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่าหนึ่งล้านคน (Hanban, 2019) ในกว่าหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา สถาบันขงจื๊อในประเทศไทยได้ดำเนินการสอนภาษาจีนและมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างเข้มข้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทย นอกจากนี้ ยังถือเป็นการส่งเสริมมิตรภาพของทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นเพิ่มขึ้นอีกด้วย ลักษณะที่โดดเด่นของการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในสถาบันขงจื๊อของประเทศไทย คือ การมีห้องเรียนขนาดใหญ่ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีเนื้อหาการเรียนรู้อันหลากหลาย ผู้วิจัยมองว่า “ขนาดของห้องเรียนในสถาบันขงจื๊อ” เป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มจำนวนผู้เรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จำนวนผู้เรียนภาษาจีนในประเทศไทยมีสูงถึงหนึ่งล้านคน นอกจาก ผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว ยังรวมไปถึงครูชาวไทยที่เป็นผู้สอนในรายวิชาภาษาจีนตามโรงเรียนของท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วย ตลอดจนเจ้าหน้าที่จาก

การพัฒนาการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นผลมาจากความพยายามร่วมกันของทั้งรัฐบาลจีนและรัฐบาลไทย ผ่านการดำเนินงานของสถาบันขงจื่อที่สร้างขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน รูปแบบการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างจีนและไทย รวมทั้งดำเนินการศึกษาภาษาจีน การฝึกอบรมครูสอนภาษาจีนเพื่อให้บริการสอนภาษาจีนแก่สังคม และส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนในด้านการศึกษาปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยการสนับสนุนที่แข็งแกร่งจากรัฐบาลทั้งสองฝ่าย รวมถึงก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักงานใหญ่สถาบันขงจื่อและกระทรวงศึกษาธิการของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แนวคิดนโยบายใหม่ของ (One belt one road) หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ที่เกิดขึ้นปี ค.ศ. 2013 โดยเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทยจะเป็นมิตรและใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อตอบย้ำให้เห็นว่าจีนมีนโยบายที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์กับไทยผ่านการเผยแพร่ภาษาจีนโดยสถาบันขงจื่ออย่างเข้มงวด และมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้น รวมถึงเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้าใจ และคาดว่าในอนาคตความสัมพันธ์จีนไทยในด้านสังคมและวัฒนธรรมจะพัฒนาขึ้นสืบไป

นริศ วดีนันทน์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารจีนศึกษา, 9(2). น. 263 - 287.

Chen, X. (2011). *Current Situation and Prospect of Chinese Teaching in Thailand* (Tran.). (Master's thesis). Hebei Normal University, College of Humanities.

- Dong, X. (2017). *Study on the International Promotion of Chinese Language under China's Language Strategic Background* (Tran.). (Doctoral Dissertation). Northeast Normal University, College of Humanities.
- Du, Q. (2017). *Study on Chinese Cultural Activities of Confucius Institute in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Guangxi Normal University, College of Literature.
- Fang, L. (2017). *Investigation and Analysis on Chinese Teaching Status of Prince of Songkla University in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Henan University, College of International Education.
- Feng, X. (2014). *The Study of Cultural Communication of Confucius Institute in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Chongqing University, College of Foreign Languages.
- Guo, X., Wang, Y., and Guo, W. (2014). Research on Sports Communication at the Confucius Institute in Thailand. *Journal of Sports Culture Guide*, 14(6), pp. 130 - 133.
- Han, X. (2012). *Survey of Chinese Teaching at the Confucius Institute in Southern Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Heilongjiang University, College of Literature.
- Hanban. (2019). *Confucius Institute*. Retrieved from <http://www.hanban.org/confuciusinstitutes/>
- Hao, J. (2009). *An Effective Way to the Construction of Soft Power: as an Example of Confucius Institute* (Tran.). (Master's Thesis). Hebei Normal University, College of Law and Politics.
- He, P. (2016). *Study on the Current Situation of Chinese Teaching in the Confucius Institute at Chiang Mai University in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Yunnan Normal University, College of Chinese International Education.
- Hu, R. (2014). *The Study of Chinese International Promotion Strategies* (Tran.). (Doctoral Dissertation). Northeast Normal University, Faculty of Education.

- Jiang, A., Wu, Y. and Fu, K. (2011). Survey of Chinese Teacher Volunteer Teaching in Thailand-Enlightenment for Volunteer Training. *Journal of Research on Education for Ethnic Minorities*, 8(5), pp. 85 - 90.
- Jina, N. (2015). *Cross Cultural Communication of Chinese Teacher Volunteer Teaching in Prince of Songkla University, Phuket Campus* (Tran.). (Master's Thesis). Minzu University of China, College of International Education.
- Li, N. (2012). *The Development of Confucius Institute and Its Effect on Chinese Cultural Soft Power Construction* (Tran.). (Master's Thesis). Jinan University, College of International Relationship.
- Liang, X. (2017). Development Status, Dilemma and Countermeasures of Confucius Institute in Thailand. *Journal of Around Southeast Asia*, 17(4), pp. 80 - 83.
- Liu, Y. (2015). *Study on Chinese Cultural Activities at the Confucius Institute at Chiang Mai University in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Yunnan Normal University, College of Chinese International Education.
- Pataburee, T. (2018). *Discussion on Chinese Cultural Communication Strategies for Thai Chinese Learners* (Tran.). (Master's Thesis). Minzu University of China, College of International Education.
- Qu, H. (2012). *A Study on the Strategy of Chinese Culture Going Global* (Tran.). Shandong University.
- Shi, X. (2012). Motivation and Teaching Strategies for Chinese Language Learning by Thai College Students. *Journal of Jiannan Literature (Classic Teaching Garden)*, 12(11), p. 305.
- Tan, S. and Guo, Y. (2013). The Spread of Chinese Culture in Thailand: A Case Study of the Suphan Confucius Institute at Chuandengsi University in Thailand (Tran.). *Journal of Media Practice Research*, 13(3), pp. 109 - 110.
- Wang, P. (2012). Analysis of the Development Status and Problems of the Confucius Institute in Thailand (Tran.). *Journal of Chinese International Communication Research*, 12(1), pp. 193 - 198.

- Wang, P. (2016). *The Sustainable Development of Cultural Activities Holds by Confucius Institute in Thailand – The Spring Festival Activities as an Example*. (Tran.). (Master's Thesis). Zhengzhou University, College of Literature.
- Wei, Z. (2013). *The Current Situation of Chinese Teaching in Suphan Confucius Institute in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Guangxi University, College of International Education.
- Wen, M. (2010). *A Study on the Development of Thai Confucius Institutes* (Tran.). (Master's Thesis). Jinan University, College of Management.
- Worrachiyut, S. (2012). *The Research of the Policy and Management of Chinese Studying in Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). East China Normal University, Department of Curriculum and Instruction.
- Wu, Y. and Guo, J. (2007). Survey of Chinese Teacher Volunteer Projects in Thailand (Tran.). *Journal of Yunnan Normal University (Chinese Language Teaching and Research for Foreigners)*, 7(1), pp. 8 - 11.
- Xie, L. (2016). *Confucius Institute in Thailand Culture Communication Development Research* (Tran.). (Master's Thesis). Chongqing Technology and Business University, College of Literature and Journalism.
- Xu, H. (2017). *Study on the Present Situation of Chinese Teaching in the Confucius Institute at Chulalongkorn University* (Tran.). (Master's Thesis). Harbin Normal University, College of International Education.
- Xu, Y. (2011). Analysis of the New Basic Point of Cultural Exchange between China and Thailand-Confucius Institute (Tran.). *Journal of Xichang College-Social Science Edition*, 11(4), pp. 81 - 83.
- Zhang, B. (2012). *The Research of Chinese Volunteer Teachers' Teaching Adaption in the Beginning Time to Thailand* (Tran.). (Master's Thesis). Jinan University, College of Literature.